

(המשך מעמוד 73)

מפעם לפעם, כמו כל סטודנט המכבד את עצמו, בהפגנות — תמיד חוקיות.

אם לא תמצאי עבודה, הורייך יתמוכו בך?

לא, כי אין להם, וגם לא אסכים. אני לא מחפשת פשרות זמניות, אני מחפשת פיתרון אמיתי.

ספרי לי על הורייך.

הוריי הם אנשים שלא מייקים, הם לא היו מעולם פעילים פוליטיים. הם כמו הריב

אני מתייחסת לגברים יהודיים כמו שאני מתייחסת לערביים. הדח והלאום לא חשובים

— מפחדים כי רוצים לחיות. הם יודעים כי צריך לשלם תמורת פעילות פוליטית. הם פוחדים שיגרשו אותם מהעבודה, או שלא יתנו להם להתקדם בה. הפגנות, שבהן הבן או הבת עלולים להיעצר מפחידות אותם עוד יותר.

אינך פוחדת מהשילטונות?

אני לא פוחדת, כי אני לא עובדת על החוק. אני מאמינה בדברים שאני עושה, הם מעל לפחד. יכול להיות שאסכול מר כך, אם זה מה שצריך לשלם — אני מרי כנה לשלם את המחיר.

השילטונות דיברו עם הוריי, כדי להפיל עלי עלי לחץ. סיפרו לאבא שלי כמה שזה נגד טובתי להיות פעילה.

יכול להיות שלא אמצא עבודה ושיעצרו אותי, וזה יפגע בהוריי — במיוחד שאני אשה. אחי אמר לי, שזו תהיה טראומה בשבילו אם יעצרו אותי, כי בטח יאנסו אותי בבית המעצר.

את מאמינה שזה מה שיקרה כשיעצרו אותך?

חברות שלי נעצרו ולא נאנסו.

אחיך מגינס?

זה הפחד שלו, זה מה שמפחיד אותם. זה התוצאה של מעמד האשה בחברה הי ערבית, אם עוצרים אותה, זה מייד קשור בחשיפה מינית. הפגיעה הכי קשה זו הי

אחי אמר לי שזה תהיה טראומה בשבילו אם יעצרו אותי, כי בטח יאנסו אותי במעצר

פגיעה מינית — זו המוסכמה המקובלת.

כל החברות שלך שמאלניות?

אם מישהו חבר שלי, צריך שיהיה משהו משותף בינינו. יש לי שלושה סוגי חברים וחברות: חברי מילדות, חברים מתקופת הסטביון וחברים לפעילות הפוליטית-החברתית.

גברים יהודים ניסו לחזור אחריך?

אף פעם לא הלכתי למסיבות, לא הסרתי תוכנית הרבה, גם לא הרגשתי שאני מי יחדת בגלל שאני ערבית. לא הייתי שונה מנשים אחרות.

למה לא הלכתי למסיבות?

אני לא אוהבת דיסקו. זה לא אחד מה העדויות שלי, זה מיישני, אם אני במסיבה, אני רוקדת — ולא חשוב עם מי.

מה את חשה כלפי הגברים היהודים? אותה הרגשה שיש לי לערבים. אני לא מודדת מישהו לפי דת או לאום. אני מרידת לפי דיעות.

הבעיה המרכזית של חייך — הי

שאלה הפלסטיות או שאלת מעמד האשה? בתקופה זו, אחרי מלחמת חיסול-העם, לא יכול לעניין אותי משהו אחר. זה לא היה כך לפני המלחמה. המלחמה בלבנון שינתה את סדר-העדיפויות שלי בחיים — בראש ובראשונה, הבעיה הפלסטיות.

גם קודם לכן אמרתי, שהבעיה הזו היא בעדיפות ראשונה אצלי, אך לא עשיתי הרבה בענין, רק דיברתי.

עכשיו אני מרגישה, שאני לא יכולה רק לדבר, אני מנצלת כל הזדמנות כדי להיות פעילה.

אבל מה לעשות? מלחמה או לא מלחמה, מעמד האשה הוא שאלה חשובה לא פחות. היא היתה קיימת קודם, ותמך שייך להציק אחר-כך. מחוסר שיוויון סוב-לות כל הנשים — פלסטיות כיהודיות, אירופיות אמריקאיות ואפריקאיות.

או כשעמי נרדף ואחיותי מדוכאות — אני יכולה להחליט מהי העדיפות הרא-שונה שלי?

היום ההורים שלך מעודדים אותך לפעילות?

לא, להיפך, גם לא האחים. איש אצלנו אינו פעיל, למה? הם כמו הרוב, רוצים לחיות בשקט. זה שקט במרכאות, שקט מדומה. כי אף ערבי בארץ הזאת אינו שקט באמת. ההבדל הוא בין פעילים ולא פעילים.

יש הרבה ערבים בורגנים בארץ, שאינם מקדישים בכלל תשומת-לב לבעיה הי פלסטיות. על הבעיה חושבים יותר בש-כבות הנמוכות. להם אין מה להפסיד. הכסף מקלקל את הבן-אדם. אם יש לו כסף, הוא יחשוב יותר שיש לו מה ל-הפסיד, או יחשוב איך הוא יכול לנצל את הכסף לטויל. מעט מאוד אנשים יחש-בו שאפשר לנצל את הכסף הזה למטרות לאומיות.

את יודעת לבשל?

(צוחקת בקול רם, בחום). אני יודעת ר-אוהבת. את רוצה להכנס לעניין הזה? אוקי, אני לא מאמינה שיש גבר פמיניסט, ושלאפשר לוותר על המין השני. לכן אני עושה כמה פשרות. אבל תלוי על מה וכמה. גם זה דבר עקרוני, אבל הוא כי דרגה נמוכה בסולם העדיפויות שלי.

חוצץ מזה, אני צימחונית. רק בזמן הי אחרון התחלתי לאכול קצת בשר, מפני שנחלשתי, כי אין לי זמן לבשל אוכל צימחוני. יותר חשוב לי לצאת להפגנה מאשר לבשל כמה שעות.

את חשה שיש עייף הגבלות בתור ערביה בישראל?

אין לי הודעות עם הרבה דברים ברחוב.

פמיניסטיות ערביות

האשה הערבית בישראל סובבת כאשה. לנשים הפמיניסטיות שנערך ערביות, הפעילות כשני התחומים. מדיכוי כפוף: גם כפלסטיות, גם בחיפה לפני שבועיים באו נשים

פחדים סמירה חורי, חברת רג"ח מנצרת ופמיניסטית, דיברה על פחדיה ממלחמה נוספת.

פיטורין בהדרגה היו מנת חלקה של סמיה באקרי (30), לאחר 12 שנות עבודה בבית-הספר.

תג על דש ביגדה של עבל (22), אשר מעיינת בחומר שהופץ על-ידי מארגנות כנס הפמיניסטיות בחיפה.

קשה להיות פמיניסטית, בעיקר כשאת פלסטית — זאת למי זה מנסיון חייה ג'אמילה נעמנה בת 30.

למשל בתל-אביב אני מרגישה שזה לא מתאים לי להיות, אין לי מה לעשות בתל-אביב. אני אוהבת את חיפה וירושלים, בי שתיהן אני יכולה להיות במקום ערבי טהור.

קודם שנאתי את עכו. הבתים ההרוסים והעוני לא עשו לי טוב. עכשיו אני חשה שזה המקום שלי, אני מזדהה עם האנשים האלה.

אינך חושבת שהפעילות המוגברת שלך היא פיצוי על נישואין כושלים?

כשהחלטתי שאני רוצה להתגרש, לא הייתי זקוקה לפיצוי, לא חיפשתי פיצוי בי עיקבות גירושיי. לפני שנתיים המשכתי

האשה הגרושה בחברה הערבית עומדת בדרגה הכי נמוכה, קצת מעל הזונה

את חיי כפי שאני רציתי. הפעילות האיני-טנסיבית שלי התחילה רק לפני כמה חר-דשים, בעיקבות המלחמה.

את בת 26, עדיין בלי ילדים — איך את מרגישה?

אין לי בעיות עם זה, אני לא מרגישה שזה חריג, לא חשבתי על זה.

קשה לי להאמין.

אני רוצה ילדים, אך לא קבעתי שדווקא עכשיו אני צריכה ללדת. אין לי כל בעיה עם העובדה שאני בת 26 ואין לי ילדים. קודם צריך לראו להתחתן.

את נשמעת לי כמו גיבורה מהספריים.

אני לא חשה גיבורה. יש לי עקרונות, ואני מקיימת אותם. זו לא גבורה לקיים עקרונות, אבל זו הרגשה טובה, וזה בהח-לט מכובד.

היית רוצה להיות גבר?

לא, חס-יחלילה. אני לא מקנאה בגברים בכלל, בפרט לא בערבים. אני חושבת ש-כל עוד שהאשה לא תהיה משוחררת, גם הגבר לא ישתחרר.

היה לי מזל, יש לי אח שהייתי מבלה איתו, וכך יכולתי לצאת מהבית בקלות

ממה עליו להשתחרר?

גם הגבר סובל, אם הוא ערבי, הוא סובל מכך שהוא לא יכול לצאת עם ערביה בצורה חופשית. הוא סובל מכך, שהוא צריך לקבל אחריות לנשים: להתבסס, לק-נות בית, להיות כל הזמן חזק וכל הזמן להוכיח את עצמו. בעקיפין, לפעמים מבלי לדעת.

אם לא תמצאי גבר שיסכים עם דיי עויתך הפמיניסטיות, מה תעשי בעוד עשר שנים?

בעוד עשר שנים, אם לא תיפתר הבעיה הפלסטיות, זה רק יחזק את העמדה שלי. החיים האישיים שלי מושפעים על-ידי עק-רונות, אם לא אתחתן עם כל-אחד, רק אותי.

האשה צריכה להיות עקרת-בית, נשואה עם ילדים — זה מה שהחברה דורשת מ-אשה. אבל זה לא רק מה שאני רואה בי-אשה, לכן — לא אתחתן עם כל-אחד, רק עם מי שיהיה בראש שלי, אם לא אמצא אחד כזה, לא אתפטר.